

ข้อมูลการพัฒนานวัตกรรม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

1. **ชื่อนวัตกรรม** การพัฒนาศักยภาพบุคคลากรชุมชนเพื่อสร้างพ่อเพลงแม่เพลง ต่อยอดอัตลักษณ์บทเพลงรางวัลเพลงประจำตำบลราวต้นจันทร์ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
2. **เจ้าของผลงาน** อาจารย์ ดร.วราภรณ์ วรวิทย์ และ อาจารย์วัลลภ งามโคกกลาง และ นักศึกษา
3. **สังกัด** สาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
4. **ประเภทของนวัตกรรม** นวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาการดำเนินงาน (Process Innovation)
5. **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา**

เป็นที่รู้กันทั่วไปว่า ดนตรีเป็นศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นจากเสียงที่เกิดจากการขับร้องและหรือการเล่น บรรเลงเครื่องดนตรีเพื่อสร้างเสียงที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจให้กับคนในสังคม แต่ในทางมานุษยวิทยาคีวิทยา ดนตรีมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่านั้นในหลายมิติ โดยถือว่าดนตรีคือส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นจากสภาพแวดล้อม ความคิดความเชื่อ รากฐานทางภาษา ธรรมเนียมการรับรู้ และการสื่อสารทางเสียงปัจจัยทางสังคมแต่ละชุมชนจึงส่งผลให้ผู้คนที่อยู่ในแต่ละชุมชนนั้นสร้างสรรค์งานดนตรีที่มีรูปพรรณแตกต่างกันในแต่ละชุมชน แต่ละพื้นที่จนถึงแต่ละประเทศทวีป ด้วยเหตุนี้ ดนตรีของแต่ละชุมชนจึงบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชนนั้นได้อย่างชัดเจนในแง่มุมใดมุมหนึ่งเสมอ และประการสำคัญที่คนทั่วไปมักมองข้ามไปนั่นคือ ดนตรีและบทเพลงมีหน้าที่อย่างหลากหลายในสังคม ไม่เพียงแต่เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อความเพลิดเพลิน แต่ยังมีหน้าที่แฝงอื่น ๆ อยู่ในตัวไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารภายในชุมชนผ่านภาษาหรือเสียง ดนตรีช่วยเป็นเครื่องมือในการศึกษา ดนตรีเป็นเครื่องมือในการบันทึกประวัติศาสตร์ ไปจนถึงดนตรีเป็นเครื่องมือในการปกครองสังคม ดังเช่นที่ John E. Kaemer (1993 : 151- 163) กล่าวถึงหน้าที่ของดนตรีไว้ว่าดนตรีมีบทบาทหน้าที่แฝงในสังคมในฐานะที่เป็นเครื่องมือสื่อสารทำให้ดนตรีเป็นทั้ง ความเพลิดเพลิน บันเทิงใจของคนในสังคม (Music as Play) ดนตรีเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ (Music as Self Expression) ดนตรีเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร (Music as Communication) เช่น บทเพลงกล่อมเด็กเป็นตัวแทนสื่อสารความรักจากพ่อแม่สู่ลูกหรือ ในชนเผ่าแบลคฟุต (Black foot) ใช้บทเพลงเป็นตัวบ่งชี้แยกแยะความแตกต่างในบทบาทของผู้คนแต่ละกลุ่ม บทเพลงจะจำแนกแยกแยะสถานที่ อย่างชัดเจนจากวิธีการขับร้องบทเพลงแบบหนึ่งเมื่อร้องในตลาด ชุมชน แต่บทเพลงอีกแนวหนึ่งใช้ขับร้องในบ้านเท่านั้น และการขับร้องในป่าก็จะมีวิธีขับร้องอีกแบบหนึ่ง อีกทั้งยังมีบทเพลงที่ใช้สำหรับบ่งบอกฤดูกาลด้วย ดังเช่นบทเพลงสำหรับฤดูแล้ง บทเพลงสำหรับฤดูฝน เป็นต้น นอกจากนี้ดนตรียังมีบทบาทในทางการเมือง (Music as Politics) เพราะไม่ใช่ทุกบทเพลงจะถูกประพันธ์ขึ้นมาเพื่อความงามและสันติสุขเสมอไป แต่บทเพลงยังเป็น

เครื่องมือในการสื่อสาร ต่อต้านและโจมตีผู้คนที่เป็นคู่ขัดแย้งกันอย่างแยบยลด้วย ดังจะเห็นได้ชัดจากบทเพลงเพื่อการสงครามของแต่ละชนเผ่าที่ไม่ได้เล่นบรรเลงเพื่อปลุกเร้าความกล้าหาญของเหล่านักรบเท่านั้น แต่ยังแฝงไว้ด้วยการเร้าความกระหายสงครามและการต่อสู้เพื่อทำลายล้างศัตรูไปด้วยในตัว เป็นต้น ในการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมดนตรีในหมู่บ้านชาวม้ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่ามีการใช้บทเพลงร้องช่วยคลี่คลายคดีวิวาทระหว่างคนในหมู่บ้านแทนการนำตัวผู้ต้องหาไปโรงพักหรือแจ้งความกับตำรวจ ดังที่วรารัตน์ วรวิรัช (2553 : 204) ระบุว่า "...บทเพลงร้องในชนเผ่าม้งบางประเภทเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงอำนาจ และเป็นเครื่องมือในการปกครอง ดังเช่นในไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างกัน ในหลาย ๆ ครั้ง มีการขับร้องบทเพลงเพื่อช่วยให้บรรยากาศอันตึงเครียดลดลง ก็เป็นกสวิธีที่บรรพบุรุษชาวม้งได้เคยใช้ในการยุติข้อขัดแย้งระหว่างกันอย่างได้ผลมาแล้วจนถึงในปัจจุบันนี้..." ซึ่งถือว่าดนตรีและบทเพลงที่มีหน้าที่เชื่อมโยงกับการปกครองเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งในชุมชนที่คนทั่วไปอาจคิดไม่ถึงว่านี่คืออีกมิติหนึ่งในความสำคัญของดนตรีในวัฒนธรรมชุมชน จึงพบโดยทั่วไปว่าหากท้องถิ่นชุมชนหรือชนเผ่าได้มีความเจริญทางวัฒนธรรมโดยรอบ คือ ภาษา ศาสนา การศึกษา การปกครองที่ลุ่มลึกแล้ว ชุมชนนั้นมักจะมีวัฒนธรรมดนตรีที่บ่งชี้อัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่ชัดเจน นั่นเพราะดนตรีเป็นวัฒนธรรมชุมชน ที่เกิดขึ้นโดยคนในชุมชน ดำรงคงอยู่จากการใช้งานของคนในชุมชน และหากสูญหายไปก็ด้วยพฤติกรรมของคนในชุมชนเช่นกัน

วัฒนธรรมดนตรีของตำบลราวตันจันทน์ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ก็เช่นกันที่อยู่ในเงื่อนไขยามการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ตามหลักมานุษยวิทยาคีวิทยาที่ได้กล่าวมาข้างต้น นั่นคือ วัฒนธรรมดนตรีที่เคยมี และบ่งชี้อัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้ กำลังอ่อนแรงและแอบสูญหายไปโดยสมบูรณ์แล้ว แม้จะมีข้อมูลระบุโดยสารานุกรมวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ฯ (2542 : 261) ว่า "...จังหวัดสุโขทัยมีวรรณกรรมร่วมสมัยหลากหลาย เนื่องจากนักเขียนนักประพันธ์ที่เป็นคนสุโขทัยมีมากพอสมควร บางท่านได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ บางท่านได้รับยกย่องให้เป็นบุคคลดีเด่น บางท่านเป็นกวีซีไรต์...." ก็ตาม แต่สิ่งที่ปรากฏในตำบลราวตันจันทน์คือ ผู้ที่มีทักษะด้านการประพันธ์ที่เป็นที่รับรู้ในชุมชนมีเพียงท่านเดียว คือ อาจารย์บุญช่วย ชูศรี อดีตอาจารย์ประจำโรงเรียนบ้านวังไฟใหม่ ตำบลราวตันจันทน์ อำเภอศรีสำโรง จึงทำให้ตำบลราวตันจันทน์ขาดแคลนบุคลากรทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการประพันธ์ที่หลากหลาย ดังที่นายจิรชาติ นาคสวัสดิ์ นายอำเภอศรีสำโรง กล่าวว่า "...สิ่งที่เป็นปัญหาเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นของตำบลราวตันจันทน์ นั่นคือ ยังไม่ปรากฏว่ามีวัฒนธรรมทางดนตรีหรือนาฏศิลป์ที่แสดงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น..." (สัมภาษณ์ : 2562) ในขณะที่นายแก้ว คุ่มสา และนายภาคภูมิ ใจดี ให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า "...แต่เดิมตำบลราวตันจันทน์ มีการร้องรำทำเพลงกลองยาวกันในช่วงเวลาเย็น ผ่อนคลายจากการทำไร่ทำนา ทำงานก็มานั่งรวมตัวกัน แล้วเล่นบรรเลงดนตรีพร้อมกับร้องเพลงราวอย่างสนุกสนานเป็นประจำ และยังได้เล่นดนตรีเพลงราวงนี้ในงานบุญประเพณีที่สำคัญของตำบลด้วย นั่นคือ วันสงกรานต์ซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญมากที่สุดกับพิธีรดน้ำดำหัว..." (สัมภาษณ์ : 2562) ทั้งนี้ นายแก้ว คุ่มสา ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า "...เมื่อประมาณ 20 กว่าปีก่อน ตำบลราวตันจันทน์ มีบทเพลงที่เป็นบทเพลงของตำบล แต่งขึ้นโดยคนในชุมชน เป็นที่รู้จักและนิยม

นำมาร้องเป็นเพลงร่ำของตำบล นั่นคือ อาจารย์บุญช่วย ชูศรี” (สัมภาษณ์ : 2562) อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าเสียดายว่า อาจารย์บุญช่วย ชูศรี ได้เสียชีวิตไปเกือบ 20 ปี แล้ว ทำให้ภายในตำบลขาดพ่อเพลงที่จะสามารถประพันธ์บทเพลงที่สนุกสนานให้กับตำบล]ราวต้นจันทน์ไปโดยปริยาย ตำบลราวต้นจันทน์จึงมีบทเพลงที่เป็นของท้องถิ่นซึ่งประพันธ์โดยชาวบ้านในชุมชนอย่างแท้จริง เหลืออยู่เพียง 2 บทเพลงเท่านั้น ได้แก่ เพลงสาวศรีสำโรง และ เพลงโชคดีศรีสำโรง ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่น้อยมากหากเทียบกับประวัติที่มาอันยาวนานของตำบลราวต้นจันทน์ อำเภอศรีสำโรงและขนาดพื้นที่ของอำเภอศรีสำโรงที่มีได้ด้อยไปกว่าอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดสุโขทัย

ทั้งนี้เมื่อได้พิจารณาถึงเนื้อหาของบทเพลงที่อาจารย์บุญช่วย ชูศรี ได้ประพันธ์ไว้เป็นผลงานทางดนตรีประจำท้องถิ่นแล้ว พบว่ามีเนื้อหาที่ผูกพันใกล้ชิดกับข้อมูลที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนั้นอย่างแยกกันไม่ออก ดังจะแสดงให้เห็นตามคำร้องในบทเพลงดังนี้

1. เพลงสาวศรีสำโรง

สาวลาวต้นจันทน์ สวยลาวัลย์ สุดพรรณนา สาวที่สวยโสภาก ต้องสาวบ้านนาบ้านกล้วย
วังหัววังโพรง โฉมยงค์มีแต่สาวสวย โปรดเมตตาพี่ด้วย คนสวย สุโขทัย
สาวงามคลองแคสวยน่าแลกว่าสาวกรุง ปากครองช้างขอนแก่นสาวกรุงสู้เธอไม่ได้
เลื่องลือมานานบ้านชานกิ่งงามบาดใจ วังลึกวังไฟไหมนาขุนไกรคนงามสำรว
*เมืองเก่าของเราที่สวยงามไม่น้อย บ้านด่านลานหอยหยดย้อยไม่แพ้บ้านกล้วย
โตนดทุ่งหลวงสามพวงมีแต่สาวสวย โปรดรักพี่ด้วย คนสวยสุโขทัย(ซึ่งใจ)
พี่คนถูกใจจึงปิดใจไม่คิดรวน สาวตาลเตี้ยน่านวลบ้านสวนก็ดงแม่มาย
บ้านหลุมโฉมยงค์บ้านกง น่องตะแบกบ้านไกล คราวหน้าจะมาเยี่ยมใหม่ สุโขทัยมากมายคนงาม

(*)

2. เพลงโชคดีศรีสำโรง (13 ตำบล)

สิบสามตำบล สุขสันในศรีสำโรง หลักฐานมั่นคง ชื่อตรงไม่มีแปรผัน
ตำบลดีได้ ก็ต้องอาศัยกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ช่วยกันรวมกันช่วยสามัคคี
ตำบลคลองตาล เรานั้นก็คงได้เยือน ตำบลสามเรือนมีหลวงพ่อเอี่ยมเป็นศรี
บ้านเกาะตาเลี้ยง เคยมีชื่อเสียงดีดีบ้านชานก็มี ของดีเคารพบูชา
วัดเกาะเหมาะดี ศักดิ์ศรีก็มีซาบซึ้ง ตำบลทับผึ้ง ซึ่งใจไม่มีปัญหา
ชาวบ้านสุขสัน ก็ที่ตำบลบ้านนา ปลุกถั่วปลุกยา หากินทรัพย์สิน เรื่องรอง
เราเคยนั่งนึก วังลึกก็น่าศรัทธา ไม่มีปัญหา มีนโยบายสนอง
ชื่อสวยงามแสนที่ตำบลวังทอง คงจะเรื่องรอง มีทองอยู่กองอยู่พเนิน

ชื่อตำบลนี้ นื่องที่เคยรู้จักไหม ชื่อนาขุนไกร ห่างไปอยู่ริมใกล้ถิ่น

วังใหญ่เรื่องรุ่ง มุ่งสร้างแต่ความเจริญ บ้านไร่ก็เพลิน เร่งรัดเรื่องพัฒนา

*ตำบลสุดท้าย อยู่ใกล้รู้จักกัน ชื่อราวต้นจันทน์ สุดปลื้มอย่าลืมหันนา

เดี๋ยวนี้ขอบอก ไม่ใช่บ้านนอกบ้านนา ไฟฟ้าประปา เดี่ยวนี้มีใช้เหมือนกัน

เราเป็นสุขได้ รู้ไหมเพราะใครเล่าเออ ก็นายอำเภอ เป็นยอดผู้บริหาร

เรื่องพัฒนา เรื่องชื่อหรือบริการ ยอดเยี่ยมจริงท่าน โชคดีคนศรีสำโรง (*)

จะเห็นได้ว่าบทเพลงทั้งสองเพลงข้างต้น แม้จะเป็นบทเพลงร่ำวงพื้นบ้านที่มีการใช้ภาษาเรียบง่ายแบบชาวบ้าน แต่เมื่อพิจารณาในเชิงคุณค่าทางมานุษยวิทยาแล้วจะพบว่าบทเพลงทั้งสองเพลงบ่งชี้ข้อมูลของท้องถิ่นได้อย่างแจ่มชัด อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งในการบันทึกประวัติศาสตร์ของอำเภอศรีสำโรงในช่วงยุคที่บทเพลงนี้ได้รับการประพันธ์ขึ้นด้วย โดยที่ในบทเพลงโชคศรีสำโรงจะมีชื่อหมู่บ้านทั้ง 13 หมู่บ้าน รวมถึงแทรกชื่อของพระดังคู่บ้านคู่เมืองอยู่ในบทเพลงด้วย คุณลักษณะของบทเพลงในชุมชนเช่นนี้ ถือได้ว่าทำหน้าที่ในทางสังคมหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยบันทึกประวัติศาสตร์ สภาพสังคมอย่างแจ่มชัดแล้ว ยังมีหน้าที่แฝงในมิติของการปกครองภายในชุมชนอีกด้วย ซึ่งนับว่าเป็นบทเพลงที่มีคุณค่าต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าเสียดายมากที่หลังจากอาจารย์บุญช่วย ชุศรีเสียชีวิตไป ตำบลราวต้นจันทน์ก็ไม่มีชาวบ้านคนใดสามารถประพันธ์บทเพลงได้อีกเลย บทเพลงร่ำวงประจำตำบลราวต้นจันทน์ที่แท้จริงเหลือเพียงสองบทเพลงเท่านั้น ประกอบกับความนิยมในดนตรีลูกทุ่งและวงดนตรีประเภทวงแห่ ร่ำวงย้อนยุคแผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาสู่ชุมชน ยิ่งเป็นตัวเร่งให้เพลงร่ำวงทั้งสองบทเพลงค่อย ๆ เลือนหายไปจากความทรงจำของชาวบ้านในชุมชน เนื่องจากขาดพื้นที่ให้บทเพลงนั้นได้ทำหน้าที่รับใช้กิจกรรมภายในชุมชนมาเนิ่นนานกว่ายี่สิบปีที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีกลุ่มชาวบ้านที่ได้เคยร้องรำทำเพลงร่ำวงกลองเพลงมาก่อนกลุ่มหนึ่ง ยังมีความต้องการให้มีการร้องเล่นบรรเลงเพลงร่ำวงในแบบดั้งเดิมอยู่ก็ตาม แต่ก็ไม่อาจต้านกระแสของวงดนตรีในรูปแบบใหม่ในยุคปัจจุบันได้ อีกทั้งยังขาดผู้รู้ ผู้มีทักษะความสามารถในการสร้างสรรค์บทเพลงร่ำวงให้เพิ่มขึ้นรองรับการใช้งานในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้อย่างเพียงพอ วัฒนธรรมดนตรีประจำท้องถิ่นตำบลราวต้นจันทน์จึงไม่สามารถงอกเงยให้กลายเป็นอัตลักษณ์ที่ชัดเจนของชุมชนได้อย่างที่ควรเป็น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าหากสามารถพัฒนาให้ชาวบ้านในตำบลราวต้นจันทน์สามารถประพันธ์บทเพลงร่ำวงของตนเองได้ก็จะช่วยให้ตำบลราวต้นจันทน์มีโอกาสในการสร้าง สังคมวัฒนธรรมดนตรีด้วยตนเองให้เกิดขึ้นและคงอยู่อย่างยั่งยืนได้ จึงเกิดแนวคิดในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาศักยภาพบุคลากรชุมชนเพื่อสร้างพ่อเพลงแม่เพลง ต่อยอดอัตลักษณ์บทเพลงร่ำวงกลองเพลประจำตำบลราวต้นจันทน์ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย” ขึ้นในครั้งนี้ โดยใช้กลวิธีที่เหมาะสมกับพื้นฐานของอาสาสมัครที่เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาผสมผสานกับวิธีการถ่ายทอดบทเพลงของชุมชนเองตามหลักทางมานุษยวิทยา เพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรชุมชนเพื่อสร้าง

พ่อเพลงแม่เพลงให้กับชุมชนตำบลราวต้นจันทน์ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ได้ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

6. วัตถุประสงค์

1. สร้างกลวิธีการพัฒนาศักยภาพการประพันธ์บทเพลงร่ำวงประจำท้องถิ่นสำหรับชาวบ้านในชุมชนที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านดนตรี

2. ประเมินประสิทธิภาพกลวิธีการพัฒนาศักยภาพการประพันธ์บทเพลงร่ำวงประจำท้องถิ่นที่ได้จากการวิจัยผ่านผลงานการประพันธ์บทเพลงร่ำวงประจำท้องถิ่นที่ชาวบ้านในชุมชนสร้างสรรค์ขึ้น

7. กรอบแนวคิดในการดำเนินงานนวัตกรรม

การวิจัยหัวข้อ “การพัฒนาศักยภาพบุคลากรชุมชนเพื่อสร้างพ่อเพลงแม่เพลง ต่อยอดอัตลักษณ์บทเพลงร่ำวงกลองเพลประจำตำบลราวต้นจันทน์ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย” จะดำเนินการโดยใช้ฐานศาสตร์ของทฤษฎีมานุษยวิทยา ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผสมผสานกับดนตรีวิทยา และรายงานผลโดยการบรรยายความแบบชาติพันธุ์วรรณลักษณ์ และการนำเสนอฉันทลักษณ์ทางดนตรี

8. วิธีการดำเนินงาน

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร
2. ตรวจสอบความต้องการชุมชนที่มีต่อการพัฒนาต่อยอดกิจกรรมทางวัฒนธรรมดนตรี
3. เปิดรับอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยการพัฒนาศักยภาพพ่อเพลงแม่เพลงประจำชุมชน
4. สสำรวจประเด็นท้องถิ่นชุมชนที่อาสาสมัครพ่อเพลง/แม่เพลงมีความสนใจเพื่อนำมาเป็นเนื้อหาในบทเพลง
5. ออกแบบกลวิธีในการถ่ายทอด ได้รับความรู้ ร่วมกับอาสาสมัครพ่อเพลง/แม่เพลงของชุมชน
6. จัดทำเครื่องมือ/สื่อช่วยประพันธ์บทเพลง
7. ประเมินประสิทธิภาพเครื่องมือในการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ให้การประเมิน
8. ดำเนินแผนการถ่ายทอดความในการพัฒนาศักยภาพการประพันธ์เพลงให้กับอาสาสมัคร โดยใช้เครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว
9. บันทึกแบบสังเกต และประเมินผลการพัฒนาศักยภาพในการประพันธ์บทเพลงร่ำวงของอาสาสมัคร โดยผู้วิจัยเป็นผู้ให้การประเมิน
10. บันทึกบทเพลงซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยในรูปแบบแถบบันทึกเสียง มีวีสควิดีโอ และ ต้นฉบับโน้ตดนตรี
11. ประเมินผลงานการประพันธ์บทเพลงร่ำวงประจำท้องถิ่น โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีที่บ้านหรือดนตรีชาติพันธุ์เป็นผู้ให้การประเมิน
12. คืบข้อมูลชุมชน
13. สรุปผลการวิจัย

14. รายงานผลการวิจัย

9. การประเมินผลและเก็บรวบรวมข้อมูล

การระบุกลุ่มประชากร

งานวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว โดยการกำหนดให้กลุ่มประชากร คือ อาสาสมัคร จากกลุ่มชาวบ้านตำบลราวต้นจันทร์ ที่มีความสนใจเข้าร่วมเรียนรู้การประพันธ์บทเพลงเพื่อพัฒนาตนเองเป็นพ่อเพลงแม่เพลงประจำชุมชน จำนวนไม่เกิน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินกลวิธีการพัฒนาศักยภาพการประพันธ์บทเพลงสำหรับชาวบ้านในชุมชนที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางดนตรี ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีพื้นบ้าน หรือดนตรีชาติพันธุ์ หรือการประพันธ์บทเพลงพื้นบ้าน เป็นผู้ให้การประเมิน

2. สื่อช่วยประพันธ์บทเพลง ประกอบไปด้วย

2.1 ชุดทำนองเพลง เพื่อให้ชาวบ้านเลือกฟัง และ เลือกใช้เป็นโครงสร้างทำนองสำหรับการประพันธ์คำร้อง จำนวน 2 ทำนอง

2.2 แบบโจทย์การประพันธ์บทเพลงโดยทำนองอิสระ ภายใต้กรอบกำหนดการนำเสนอเรื่องราว และวิธีชุมชนผ่านคำร้องในบทเพลง และกรอบกำหนดทางดนตรีขั้นพื้นฐาน 2 ประการ คือ จังหวะและความสั้นยาวของบทเพลง

3. แผนการถ่ายทอดความรู้ด้านการประพันธ์บทเพลงให้กับอาสาสมัครในชุมชน

4. แบบสัมภาษณ์อาสาสมัคร โดยแยกประเด็นหลักเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ประวัติส่วนตัว และประวัติความรู้พื้นฐานทางดนตรีและการประพันธ์บทเพลง

4.2 ประเด็นที่พึงประสงค์ในการประพันธ์บทเพลง

4.3 ความพึงพอใจในทำนองเพลงที่จะใช้เป็นโครงทำนองของบทเพลงที่จะประพันธ์ขึ้นใหม่

4.4 แนวคิดวิธีการถ่ายทอดและการรับความรู้ด้านการประพันธ์เพลงภายในชุมชนที่พึงประสงค์

5. แบบสังเกต การปฏิบัติการประพันธ์บทเพลงของอาสาสมัครพ่อเพลง/แม่เพลง

6. แบบประเมินผลการพัฒนาศักยภาพในการประพันธ์บทเพลงรายบุคคล โดยบันทึกผลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคำร้องกับทำนองและจังหวะ, ฉันทลักษณ์ทางภาษา, ฉันทลักษณ์ทางดนตรี, มิติประเด็นทางสังคมที่ใช้ประพันธ์คำร้อง, ประสิทธิภาพในการสื่อสารเรื่องราวเนื้อหาที่คิดออกเป็นคำร้อง และแนวโน้มการประพันธ์บทเพลงได้ด้วยตนเองในอนาคต โดยผู้วิจัยเป็นผู้ให้การประเมิน

7. แบบประเมินผลงานการประพันธ์บทเพลงรางวัลประจำท้องถิ่น โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีพื้นบ้าน หรือดนตรีชาติพันธุ์ เป็นผู้ให้การประเมิน

8. การเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ

เนื่องจากชุมชนอำเภอศรีสำโรงมีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน เป็นอำเภอเก่าแก่ของจังหวัดสุโขทัย ซึ่งจังหวัดสุโขทัยจะมีลักษณะของศัพท์และถ้อยคำที่เป็นเอกลักษณ์ เรียกได้ว่าเป็นภาษาถิ่นสุโขทัยที่มีความเหมือนกับภาษาของกลุ่มคนไทยในภาคเหนือ ลาว อีสาน และพม่าตอนเหนือ ส่งผลให้ลักษณะผู้คน วิถีชีวิต แนวความคิด ความเชื่อ จะสอดแทรกปรากฏอยู่ในเนื้อหาของบทเพลงและสำเนียงของดนตรีที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเสมอ